

THESES PHILOSOPHICÆ,

Quas, Proprio Numine, Generosi ADOLESCENTES ad Lauream Philosophicam, in Collegio MATRISCHALLANO Universitatis CAROLINÆ ABREDONENSIS Alpirantes, ad diem 23 Maij, horis solitis in novo dicti Collegii Auditorio, doctorum subjiciunt examini.

Præside GULIELMO SMITH.

CANDIDATI.

Alexander Forbes à Foveran,
Alexander Laulon,
Alexander Seton,
Alexander Ouchterlony,
Carolus Paton,
David Cumming,
Georgius Fraser,
Georgius Johnston,
Georgius Keith,
Georgius Middleton,
Gulielmus Dalgardino,
Gulielmus Forbes,
Gulielmus Gordon unus,
Gulielmus Gordon alter,

Gulielmus Iaffrey,
Gulielmus Sinclair,
Gulielmus Paterson,
Iacobus Gordon,
Ioannes Forbes,
Ioannes Mackglassion,
Ioonnes Calder,
Ioannes Smith,
Josephus Robertson,
Patricius Legie,
Richardus Fraser,
Robertus Forbes,
Robertus Mill.

Quibus, ut amicorum votis satisfact, eos, qui annis superioribus in eadem
fuere Clase, adiunximus.

Alexander Arbuthnot à Knox,
Carolus Grégorie,
Carolus Leslie,
Georgius Gordon,
Georgius Leslie à Balquahayn,
Georgius Manson à Bridgend,
Gregorius Mackgregor,

Gulielmus Pedder,
Hercules Skinner,
Ioannes Gordon d' Achynachie,
Ioannes Mackdonald,
Ioannes Mackenzie de Ardloch,
Robertus Iaffrey,
Rodericus Holack,
Rodericus Mackenzie.

ABREDEIS, Excid. bat IOANNES FORBESIUS, URB. S
& UNIVERSITATIS Typographus, Anno Dom. 1700.

ILLUSTRI AC GENEROSO VIRO,

D. ALEXANDRO SETON
à PITMEDDEN, Equiti Baronetto.

HONORANDE MAECENAS,

Quum Ingenui sit animi, ut, quibus satisfacere nequeamus, iis nos plurimum debere agnoscamus: Hocce *Philosophiae nostræ specimen*, rude licet, ad *Te*, cui ingeniali nostri, si qui sint, foetus potissimum debentur, accedit; Non ut *Tuos* ex Nobili Stemmate celebret *Natales*; nec ut magnanimi *Patris* intemeratam fidem & præclara facta recolat; Neque ut *Tua* commemoret *Merita*, sive in puriore *Religionem*, quam non minus doctè quam intrepidè, palam & ubique, semper asseruisti; sive in *Patriam*, cui in supremis rerum, tum *Civilium*, tum *Criminalium Tribunalibus*, summâ cum integritate, & sine vel minimo rei familiaris incremento, *Jura* dixisti; sive in *Literas* & *Literatos*, dum hos benignè foves & fulcis, & illas assiduè & fœliciter colis & promoves; aut denique in *Almam tuam Matrem*, quam *Beneficiis* cumulas, & *Virtutibus* Ornas: Sed ut submissè, officiosè, & eâ, quâ par est gratitudine profiteatur, quot, quantisque indesinientis munificentia, & propensissimi favoris vinculis, per plurimum annorum seriem, Immerito complexus sis, *Tibique* in *perpetuum obstrinxeris*,

H. M.

Devotissimum ac Humillimum
tuum Servum,
GUL: SMITH.

Thefes Philosophicæ.

3

Idem est DEUM sequi & parere Rationi, Plutarch.

P R A E F A T I O.

PHILOSOPHIA est rectus Rationis Humanæ Usus: Ratio est in genitus Mensis vigor, vel vis & activitas, Menti à DEO concessa, quā facultates suas, circa propria objecta, legitime & utiliter exercet, & quæcunque ad Suu perfectionem conferunt, cognoscat & eligat. Vana, si non noxia, est Philosophia, quæ DEI & Nostræ cognitionem non promovet, & ad Hominum Felicitatem, vitæ uiam non conductit: Philoſophorum ergo albo prescribendi sunt, Infames Vaminus, Hobbesius, & Spinoza, cum impio Epicureorum grege, qui DEUM ipsiusque Prudentiam, è mundo tollere conati sunt. Et ad hos accedunt, quicunque telis ex Philosophie armamentario depromptis, ad Religionem subvertendam, morum licentiam fovendam, aut Sacrarum Literarum fidem & Authoritatem encrvandam abutuntur, & dum Philosophari, i. e. sapere videntur, evanida sectantur in omnia. Nam genuina Philosophia est, quæ Religionem, aduersus Atborum impetus, & Sacras Scripturas, aduersus Infidelium insultus tuerit. Et exitiales, quibus Religio premittit, errores in generis humani perniciem & opprobrium hinc pullulasse videntur, quod vel penitus spreta, vel non satis excuta fuerat, vera & germana Philosophia, Quæ (ut ait Agnus. L. 2. De Ord. c. 5.) Nullum aliud habet Negotium, quam ut doceat, quod sit omnium rerum principium sine principio, quantusque in eo maneat Intellectus, quatuor inde in nostram salutem sine degeneratione manaverit.

I. Mens humana le cogitare i. e. ratioinari, intelligere, velle &c, immediatâ perceptione, & intimâ conscientiâ deprehendit: Inpossibile autem est, ut Hoc, quod Cogitat sit Nihil; Mensem ergo existere, est tantæ certitudinis veritas, ut nullâ dubitandi licentia convelli possit; Sed rationes in contrarium ducet, eandem magis magisque stabiliant.

II. Mens evidenter percipit, Se Corpori, i. e. Substantiæ extensæ, arctissimo federe ita unitam esse, ut in se invicem indefinenter agant, & reciprocum intercedat Cogitationum & Motuum commercium; Et Sensuum testimonia Aliorum Corporum existentiam indubiam reddunt.

III. Mens dum attinet contemplatur, nihil in Se Cogitatione, nec in Corpore, ex extensione prius invenit; ergo Cogitatio & Extensio sunt Mensis & Corporis attributa primaria; Hæc autem le invicem Excludunt, & in nullo determinato convenient, Mens igitur & Corpus sunt substantiæ diversissimæ.

IV. Mens & Corpus existunt, ergo Aliiquid ab Eterno extitit; Nam aliiquid ex Nibilo sine Causa emergere nunquam potuit, sed si Res habuerit principium, utcumque remotum singatur, vel oricbatur ex Nibilo, quod est Impossibile, vel agnoscendum est Ens aliquod ab Eterno, rerum omnium Causa.

V. Aliiquid ab Eterno extitit; quod est Eternum, nullam habet existentiam

Causam

Causam, ab essentia sua diversam, sed vi & perfectione suæ naturæ existit; Quod nullam habet Causam, Non potest non esse; Nam Ratio existendi, nempe ejusdem Essentia, semper est eadem; ergo *Ens*, quod ab *Aeterno* exiit, *Necessarium* existit.

VI. *Ens aeternum* & necessarium existit, ergo est *Ens*, habens omnem perfectionem possibilem, i. e. Potentiam, Sapientiam, Bonitatem &c. Nam si non habeat, tum possibile est *Ens perfectius* i. e. Potentius &c. Quod ipsius existentiam impedire potest; Sed *Entis necessarii* existentia impediri nequit, quum non possit non esse. Omnes autem *Entis Aeterni* perfectiones, sunt Infinitæ, i. e. Nullo terminantur defectu, alias *Ens*, habens omnem perfectionem possibilem est Imperfectum.

VII. *Ens aeternum* est omnimodè perfectum, Enti perfectissimo nihil deest; At Enti successivo præteritum & futurum *Desunt*, *Ens* ergo *Aeternum Successivum* non est.

VIII. *Ens aeternum* est omnimodè perfectum, ergo est *Immutabile* i. e. existit in eodem semper statu, & eodem penitus modo: Nam si aliquam subiret mutationem, tum vel amitteret aliquid, quod habuit, & sic desineret esse omnimodè perfectum; Vel acciperet aliquid, quod antea non habuit, & sic ante Mutationem non fuisset omnimodè perfectum.

IX. *Ens aeternum* est necessarium & Infinitè perfectum; At *Mens Humana* non ita se habet; Nam quum omnium suarum perfectionum conscientia sit, nulla *caemen aeterna* existentiae superest conscientia: Nullum in se Indetribilitatis experitur principium, quum sit tantum fluxarum Cogitationum series: Et varios in se agnoscit defectus, qui in Rem omnimodè perfectam cadere nequeunt, ergo *Mens Humana* non est *Aeterna*, &c. Et quum in omnibus hominibus, similes obseruentur imperfectiones, evidens est, *Nullum Hominem esse Aeternum* &c.

X. *Ens aeternum* est *Immutabile*, at hoc *Corporum Systema* quod dicitur *Mundus*, continuas partium suarum subit Mutationes, ergo *Mundus* non est *Aeternus*. Præterea dierum & nocturna vicissitudines, aliæque successiones mundanæ cum aeternitate pugnant.

XI. *Ens aeternum* habet omnem perfectionem, *Materia* ergo non est aeterna; Nam *Materia*, in cuius essentia nihil præter partium extensionem, figuram &c. occurrit, Est omnis activitatis expers, & quoad operationes, à Causis exterioris penitus dependens.

XII. Mens percipit nec *Se*, nec *Mundum*, nec *Materiam* fuille ab aeterno, est ergo *Ens ab his diversis*, *Aeternum*, *necessarium* & *Infinitè perfectum* i. e. *DEUS*; Nam *DEUS* est *Ens*, habens omnem perfectionem possibilem; Sed si non jam existat, i. impossibile est ut unquam existat, quia si poterit esse, etsi jam non sit, haberet principium & sic non esset *DEUS*; si nonquam poterit esse, tunc est impossibilis, & sic *Omnimoda perfectio possibilis erit impossibilis*, nisi *DEUM esse agnoscatur*.

XIII. *DEUS*

XIII. DEUS est omnimodè perfectus, ergo est *Unus*; Nam si dentur plures est aliquid, i. e. *Perfectio*, quo à se invicem distinguuntur, erit igitur aliqua perfectio in uno, quæ non est in alio, & sic unus non habebit omnem perfectionem.

XIV. DEUS nunquam incepit, ergo *Nunquam definit existere*; Nam nulla suppetit ratio, cur *Ens*, quod vi suarum perfectionum semper extitit, non semper existet.

XV. DEUS est summè perfectus, ergo *Summè Verax*; Nam Ens in quo, nulla est imperfectio, non potest tendere in non Ens, h. e. pro Instituto suo habere non Ens, sive non Bonum, sive non verum: At omnis falsitas, vel fraus est non verum, & consequenter non Ens, & non Bonum, quum hæc tria sint idem.

XVI. DEUS nullam habet Causam, ergo est *Causa omnium*: Nam quicquid existit, vel fuit æternum, & sic est DEUS, vel in tempore *Productum*, & sic vel à *Se*, quod implicat, vel *Ab alio* quod est, vel *Æternum* i. e. DEUS, vel productum ab *Alio* ente producto, & hoc *Ab alio* in *Infinitum*, sed *Infinita* series *Entium ab alio*, i. e. *Efectuum*, est impossibilis; Nam omni effectu, est aliqua Causa prior, sed serie *Infinita* non potest esse aliquid prius. Præterea DEUS non esset summè perfectus, modò aliquid existet, quod ab Eo non esset; Nam Ens, à quo omnia sunt, est perfectius illo, à quo nihil, aut quædam tantum sunt.

XVII. DEUS solus est *æternus* i. e. à *se*, i. e. *Independens*, ergo *Omnia à DEO Dependent*, Non solum quoad *Productionem*, quum ex nihilo oriri non poterant; Sed et quoad *Conservationem*; Nam quum non existant necessariò, nulla est ratio, cur ex eo, quod existant hoc instanti, pergent existere lequenti; Denique cuncta à DEO in *Operationibus* suis dependent, Nam ut DEUS dat rebus omnibus *Essere*, & porro *Esse*, ita vires suas exercere i. e. *Operari*: DEUS ergo *Conservat* & *Regit* opera sua, & cum *ijdem* *Concurrit*; Hæcque dicitur *Providentia Divina*, quam qui tollunt, Naturæ Divinae perfectiones extingunt; Nam est Ea *Immensa activitatis Divina sphaera*, sine qua frustra est *Sapientia*, *Bonitas*, *Futilitas* &c.

XVIII. DEUS est *Infinitè perfectus*, ergo *Infinitè Fælix*, i. e. *Vegetissimo* & optimo perfectionum suarum fruatur statu: Si infinitè fælix, tum nullæ nec necessitate, nec indigentia impulsus *Cuncta* produxit; *Quacumque ergo existunt a libra DEI voluntate producta sunt*.

XIX. DEUS est *Infinitè perfectus* ergo *Sapientissimus*, sapientia agit properter finem, & infinita sapientia propter finem optimum: Finis autem optimus est naturæ optimæ & perfectissimæ i. e. *Divine*, manifestatio & expansio, & rerum productarum felicitas vel bonum: DEUS ergo cuncta produxit ut pro modulo, Originis, suæ Authorem adumbrarent, & ut entia Rationalia DEO felicitatis fonte fruerentur.

XX. DEUS est universi Rector, *Cuncta* ergo *Ipsius subjiciuntur Imperio*: Omne autem imperium, quibusdam administratur legibus, quas diversas, pro diversa

diversa rerum subditarum ratione, *Materialibus* nempe, & ex eo impetu actis *Mechanicis* & necessarias quasdam, & *Rationalibus* leges liberis ipsarum naturis dignas & congruas, posuit **DEUS**.

XXI. **DEUS** *Rationalibus* leges posuit, ergo *Homines* *isidem obsequi* tenentur, quum *Jus regendi*, *legesque forent*, sine *obligatione* ad *parendum* intelligi nequeat. Ut autem Lex, ad *Obsequium* obstringat, necessariò requiritur *Cognitio* tum *Legislatoris*, tum ipsius *Legis*; **DEUS** ergo hominem, iis potentiis & facultibus, quibus in **DEI**, & legum ipsius notitiam deveniat, donavit; et quia Lex *Divina*, viribus ingenii hominibus congeniti, & ex consideratione naturae *Divinae* & *Humanae* investigari potest, dicitur *Naturalis*, quam *Tullius* l. 1. de *U. definivit*, *Rationem summam insuam à Natura* (vel potius *Naturae* *Authore*) Quæ *jubet ea, que sunt facienda prohibetque contraria*: *Obedientia* ad quam Lex *Divina* obstringit, quia *Hominem* **DEO** *religat*, dici solet *Religio*, quæ est *Obligatio*, quæ *Creaturae Rationales*, *cultum dignitati Natura Divinae, & creaturarum dependentie congruum*, **DEO** *praestare* tenentur.

XXII. *Homines* ad *Religionem* *obligantur*, *Obligatio* autem est *Actus Legislatoris*, quo *actiones* *legi sue conformes*, *necessarias esse* *is*, quæ *lex* *fitur*, *indicat*: *Illæ* *solum* *actiones* *hominibus* *sunt Necessariae*, quæ *cum* *ipsorum* *connectuntur Felicitate*, *nullæ autem* *actiones* *possunt* *cum Felicitate* *humana connecti*, *nisi* *quæ*, *ad Finis à DEO* *in* *rerum productione* *propositi*, *prosecutionem* *conducunt*; *Sed DEUS* *in* *Creatione*, *voluit* *luarum* *perfectionum* *manifestationem* i. e. *gloriam suam*, & *aliorum entium Rationalium felicitatem*: *Et* *eadem* *constantissima* *voluntas*, à *quibus* *rebus omnibus* *datum est Esse*, *vult* *eas* *porro Esse* & *valere* h. e. *conservari*, & *frui* *perfectissimo* *virium* *ipsis* *intrinsecarum* *statu*, i. e. *Felicitate*: *Quum autem* *eadem* *sit* *voluntas* *creandi* & *conservandi* *homines*, *circum est* **DEUM** *velle* *omnes* *homines* *huius* *voluntati* *obtemperare* & *inseruire*; *obligantur* *ergo* *homines*, *cum* **DEI** *voluntate* *congruerint* *agere* i. e. **DEUM** *colere* & *honorare*, & *Sui* *aliorumque felicitati* *studere*: *Quæcumque* *ad* *hos* *fines* *conducunt* *hominibus*, *officii* *ergo* *incumbunt*, & *lege naturali* *principiantur*: *Et* *quæcumque* *eosdem* *Impedunt*, *prohibentur*.

XXIII. **DEUS** *est* *universi Rector*, & *Legislator*; *sed* *debile est Imperium*, *contemptæ Leges*, & *languida Obedientia*, *sine* *Præmis*, *quibus* *provoctetur Virtus*, & *Penit*, *quibus* *coerceatur Improbitas*; *Lertia* *autem* *nimir* *sunt Præmia*, *quæ* *nequeunt* *malum*, *etsi* *maximum*, *in* *quod* *obsequii* *ergo incurritimus* *penitare*, *nosque* *sub* *eadem* *solari*; *Et Inefficiæ* *sunt Penæ*, *si* *beneficia* & *voluptates* *omnes*, *quæ* *nobis* *ex* *legum* *violatione* *exurgere* *possunt*, *non* *superent*. *Sed si* *Præmia* & *Penæ* *cum* *hac* *vita* *terminarentur*, *cujusmodi* *essent*, *quæ* *ad* *obsequium* *non* *obstringerent*, *quum* *sæpe* *ex* *fraude*, *vinclita* *aliisque* *sceleribus* *major*, *quam* *ex* *contrariis* *virtutibus*, *exurgat Utilitas*; & *Mala* *è* *contraria* *quibus* *premuntur* *Probi*, *graviora* *sunt*, *quam* *ut* *quæ* *v. hujus* *vitæ* *commodo* *levari* *aut* *penitari* *possunt*; *Præmia* & *Penæ* *ergo* *Sunt* *bac* *vita* *perenniora*. *Præterea* **DEUS** *est*

est *Justus*, *Justitia* æquissimam præmiorum & pænatum distributionem exigit, i. e. Ut bonis bene, & malis male fiat; sed boni in hac vita, gravissimis sepe premuntur *arumnis*, & improbi divitiis, honoribus, aliisque vitæ bonis affluunt, postulat ergo *Justitia* divina *Statum Futurum*. Denique *DEUS* voluit se ab omnibus *coli*, i. e. amari &c. Voluitque media omnia ad sui Cultum hominum mentibus ingenerandum efficacissima; Sed *Animæ* immortalias est medium multò efficacius, quam ejusdem *interitus*, ergo voluit *DEUS* *Animam* esse immortalem.

XXIV. *Mens* evidenter percipit *DEUM*, sibi legem præmiis & pænis munitam, poluisse; Sed tristi experientiâ compertum habet, suas facultates non tantum limitatas, & ad pauca se extendere, sed & etiam ita vitiatas esse, ut *Ratio humana*, aliis destituta subtiliis, & sibi permitta, in mille portenta & errorum monstra ruat, etiam circa res maximè vulgares, & multò magis, dum ad *DEUM* resque spirituales assurgere nititur; Ratione igitur deficiente, plurimis libidinum monstribus, & lascivientis ingenii superfecrationibus corrupta, & in rebus maximi momenti caligante; Vel *Homo* creationis suæ fine i. e. Conformatitate cum *natura Divina*, & sua *Felicitate*, necessariò excidet, vel *nova* & clarior legis *Divinæ* manif-statio, quæ *Rationis* defectus supplet, & officia erga *Legislatorum* monstrat, est menti, crassis ignorantiae & errorum nebulis obsopita, indulgenda: Eadem ergo benigna voluntas, quæ voluit hominem esse, & sui aliorumque felicitati studere, vult etiam *Mentem*, post prioris *Luminis*, i. e. *Rationis*, jaeturam et imminutionem, novo, & si vilum fuerit, majore Lumine perfundi: Et ut quævis incogniti patefactio, dicitur *Revelatio*; ita manifestatio naturæ & voluntatis *Divinæ*, ultra quod *Ratione* cognoscitur, dicitur *Revelatio Divina*; cuius 10° possibilitatem & 20° necessitatem, expendemus.

XXV. *DEUS* omnes quibus fruuntur, *Potestas* hominibus concessit, ideo non tantum potest, *Eadem* depravatas relatrice, sed & etiam augere, ita ut ad p'ura modo perfectiori, *Mens humana* se extendere possit. Præterea *Rationalibus* esse-entiale est, Se suaque *arcana* aliis communicare posse; *DEUS* ideo multò magis, abdita ac *Rationi Humanae* impervia pandere, & ut, quæcunque velit, homines intelligent & percipiunt, efficere potest. Denique, prædictiones & oracula indubium reddunt, genus humanum *Revelationis Divinae* possibilitatem agnoscisse.

XXVI. Potest *DEUS* *Mentem* pleniore & perfectiore *Sui* manifestatione, quam quæ *Ratione* acquiritur, illuminare; Et eadem constantissima voluntas, quæ voluit hominem esse scilicet, vult etiam ut cuncta ad felicitatem consequendam necessaria ad int; sed ante exortum *Revelationis* jubat, vel adventum *Mosis* & *CHRISTI*. 10° Omnia mentes, etiam circa felicitatem, resque maximi momenti, tantâ jaetabantur incertitudine, ut Principia in quibus acquiescere possint vehementer desiderarent; Inde, *Sybille* & *Oracula* tanto

erant in honore; *Numa* & *Mahometes* Religionem & leges cælitus se accepte pille commenti sunt, genteisque omnes, quamvis vel *Revelations* larvam, avidissime amplexæ sunt; Et 2. Rationis impotentia & cæcitas, omnium fere gentium Religionem aut penitus delevit, aut in Polytheismum, Idololatriam & infana cultus deliria mutavit, & in omnia flagitorum genera, genus humanum præcipitavit: Quam ergo ratio humana, tum penitus corrupta, impar fuerat generi humano, ad *Veritatis* & *Virtutis* trahitram reducendo, *Omni modo necessaria erat Revelatio.*

XXVII. Ratione humanâ depravatâ, & ad *Felicitatis* iter monstrandum inepit, necessarium est *Divinæ Revelations* auctarium, potest igitur mens *DEI*, *Suggestionem* vel *Inspirationem* ab illusione & impostura distinguere, alias menti potius torquendæ quam perficiendæ inserviret: Quum autem omnis *Revelatio*, vel facta sit homini *Immediata*, ut *Mosî*, *Prophetis* & *Apostolis*, quos *DEUS* alloquutus dicitur; vel *Mediat*, illis nempe, qui *Revelationem* ab inspiratis *Voce* vel *Scripto* accepere; Mens solicite querit, 1. An *revelationem* sibi factam certò cognoscere possit? & 2. An de *revelatione* alteri factam certò constare possit?

XXVIII. Mens in iis, quæ *Immediata* percipit, sunt per *Se nota*, aut *Legitimo ratiocinio* ex *Evidentibus* deducuntur premissis, tantam agnoscit *Certitudinem*, ut nulla super si dubitatio, sed mens plenè in iis acquiescat: *DEUS* ergo, qui menti tantam circa res alias certitudinem adipisci concessit, potest *Sensu* ita menti manifestare, ut intellectus *Impulsum Divinum* vividissimè percipiat; rebusque sic patescatis promptissimè assentiantur; Firmissimus autem hic *Assensus*, qui ex immediato *Spiritus Divini* influxu oritur, nulla alia eget *Sui* probatione, magis quam Sol in Meridiano constitutus, & dicitur *Fides i. e. Acquiescentia vel recumbentia mentis, in una vel pluribus propositionibus propter DEI veritatem*: De qua eleganter *Basili*: in *Psalm 115. Fides*, inquit, *Quæ est iuxta methodum ratiocinianam, trahit Animum ad assensum: Fides qua non geometricis & monstracionibus, sed efficacibus Spiritus S. operationibus ingenerata est.*

XXIX. Mens *Revelationem* sibi factam, certò dignoscere potest; Sed ut nobis, de *Revelationis* alteri factæ *Certitudine* constet, necessarium est, vel 1o. Ut nos similem, cum *Inpirato*, *illapsum & Operationem* experiamur, vel 2o. Ut sufficientia & irrefragabilia luppenant *Revelationis* indicia & documenta. Prius querere, est non minus absurdum, quam si quispiam ab utero cæcus, non obstante aliorum testimonio, negaret esse solem, vel diem, vel lucem, ni facultate visivâ, pariter cum iis, qui hæc existere testantur, fruatur. Assentendum est igitur *Revelationi* alteri *Factæ*, modò adsint documenta & motiva *Fide dignæ*.

XXX. *Revelationis* indicia & *Credibilitatis* motiva, alia esse nequeunt, quam quæ vel à *Persona inspirata*, vel à *Re Revelata*, vel denique à *Testimoniis Divino* *Revelationem* confirmante, desumuntur.

XXXI. 1. Ut *Homo* fidem mereatur, requiritur tum *Sapientia* id est cognitio, prudentia &c. Tum *Probitas*, quæ in eo clucet, quod quis vitam ex optimis

timis præceptis agat, volensque, *Revelationis* ergo, cuncta spernat commoda & aggrediatur pericula.

XXXII. 2. Ut *Res Revelata* sit fide digna, non tantum debet esse *Sibi*, & evidentibus *Rationis Principiis*, in singulis *Conjona*; Quum in scriptis humanis, ejusmodi aliquando inveniatur convenientia, sed præterea requiritur, ut sit 1. *DEO Digna*, id est iplius Authoritati & perfectionibus congrua, & qualem *Majestatem* divinam, modò homines alloqueretur, proferre deceret, quæque admirationem, reverentiam, & obedientiam *Creatori* debitam ingenerare apta sit. Et ut sit 2. *Hominibus Utilis* i. e. quæ ad *Felicitatem* humanam conducat, eaque quæ sunt illi *Necessaria* proponat.

XXXIII. 30. Si ad hæc, quæ *Personæ* & *Rei* fidem conciliant, *DEI* *Testimonium* accellerit, tum *Revelatio* redditur *Indubia*: *DEUS* autem aliquid *Testimonio* suo confirmat, vel per *Miraculum*, vel per *Prophetiam*.

Primo, *Miraculum* est productio illius, quod *Rei* finitæ potentias & vires excedit, Solus autem *DEUS*, qui tebus omnibus potentias concessit, limites præstituit, activitatis sphæras circumscriptis, legesque pro earum actionibus posuit, potest naturæ ordinem, à Se stabilitum mutare: miraculum igitur est *DEI* digitus & sigillum, *Missionem* Divinam confirmans, quum repugnet, *DEUM* fallari & falsis fidem astruere, & optimos quoque & veri amantes in errorem pertrahere. Sed ut *Miraculum* fidem faciat, et *Revelationem* ab impostura et Enthusiasmo discriminet, requiritur 10. Ut de rei gestæ veritate constet, i. e. ut miraculum fuerit palam, sensibus obvium, et idoneis probatum testibus. 20. Ut effectus sit, supra naturæ, i. e. ordinis a *DEO* in *Mundo* stabiliti, sphæram, et 30. ut *Miraculum*, in ordine ad *Revelationem* confirmandam, editum fuerit. Secundo *Prophetia*, i. e. *Prædictio* futurorum, alter est modus, *Testimonio* *Divino* aliquid ornandi: Nam *Is* solus, à quo omnes causæ, sive liberæ sive necessariæ, in operationibus suis pendent, et à quo possunt ad sic, vel secundus agendum, determinari et excitari, omnes omnium causarum præcognoscit & prædicere potest effectus, et eventus quoescunque: *Predictiones* ergo sunt certissimum *Revelationis* *Divinæ* argumentum; Si 10. inter *Prædictionem* et *Completionem* tanta intercedat temporis longinquitas, ut *Eventus* nulla sagacitate humanæ, aut causarum observatione prævideri possit, et 20. si accurata adeo et expressa fuerit eventus designatio, et circumstantiarum enumeratio, ut nullus nec conjecturæ, nec vocum ambiguitatæ, aut fraudi sit locus.

XXXIV: Sunt hi *Divinitatis* *Characteres*, qui *Revelationem* alteri factam comitari debent: Et si notabile aliquod temporis intervallum inter *Illum*, cui facta est *Revelatio*, et *Illum*, cui credenda proponitur intercesserit, alia non est quærenda *Evidentia*, quam maxima cuius *Res* capax est, quum major haberi nequeat, sed *Res* gesta majorem non patitur evidentiæ, quum *Unanimum* *consensum* tam hostium, quam amicorum, et *Indubia* eorum, qui erant loco, tempore, et institutis, diversissimi, *Testimonio*, inspiratos aliquando yixisse, *revelationes* *Sibi* *factas*

factas, et à se *Aliis* traditas, *Miraculis* et *Prædictionibus* confirmassæ; et quædam *Revelationum* et *Miraculorum* monumenta, quæ ad nos intemerata pervenerunt, reliquæ.

XXXV. *Mens humana*, utcunque petulans et difficilis, alia invenire nequit, quæ ad *Sui Acquisientiam*, et *Revelationis Divinae evidentiæ* expetere potest: Cuicunque igitur hæc convenientia *Indicia*, indubium est eam esse DEI *Revelationem*, iplius Authoritate munitam, quum *Bonitati* et *Sapientia Divina* repugnet, *Imposturam* et *Errorem* testimonio suo ornare, vel permittere ut *Nos* debitam adhibentes curam et perspicaciam, *Nubem*, ut dicunt, pro *Juxone*, aut *Ignem fatuum*, pro *Lumine Divino* amplectamur: Sed omnia *Revelationis* indicia superius memorata, apertissimè et in singulis S. S. *SCRIPTURIS* in *Vet:* et *Novo Test:* traditis convenienti: Ad earum enim *Fidem* astriuendam, concurrunt *Sapientia*, *Sinceritas* et *Integritas* personarum; *Utilitas*, *æquitas*, *pæstantia*, *sublimitas* et *perfectio* doctrinæ; *Prædictiones* et *Miracula*; Et denique consentiens *Testimonium*, et unanime suffragium innumerorum testimoniis tempore, loco, Religione et votis dissitorum, *Mosæ* et *Prophetas*, *CHRISTUM* et *Apostolos* vivi, *sacram* hanc *Tradidisse* doctrinam, eandemque *Miraculis*, et *predictionibus* confirmassæ; sunt ergo S. *SCRIPTURÆ* à DEO *Revelatae*, iisque tanquam DEI oraculis, *Fides* adhibenda, et *Obsequium* pæstandi est.

XXXVI. *DEUS* se hominibus, in *Sacris Lituris* *Revelavit*, est ergo *Facultas*, in mente humana, quæ *Revelationem* apprehendat & amplectatur; nempe *Fides*, quæ est *Ratione* superior, quum *Hæc* activitate propriâ *Ris* *naturales* cognoscatur, at *Illa* per influxum *SPIRITUS DEI* *Supernaturalia*, & *Divina* *natura* et voluntatis *Arcana* percipit: Nulla tamen inter *Fidem* et *Rationem* intercedere potest contradicatio; quum sint *Lumina* ab eodem *Luminum* patre DEO, qui sibi contradicere nequit, oriunda; Sed *Ratio* ad *Revelationem*, ut *fidus Magos* ad *CHRISTUM*, ducit.

XXXVII. Si *Fides* à *Revelatione* sola pendeat, *Revelatio* est unica *Fidei* mensura et regula; *Fides* enim est *Affensus* propt. r. *authoritatem*, si *authoritas* fuerit *Divina*, ita erit et *Fides*, *Divina* autem *authoritas* est *Divina*: *Revelatio*: Non est ergo *Fides* ex *Ecclesiæ Rom:* decretis mctienda aut regenda, nec sunt *Traditions* *Fidei* *objectum*.

XXXVIII. Quum *Revelatio* sit hominibus, in *Corruptæ Rationis* medelam à DEO data; Debet Medicina omnibus, morbo i. e. *Corrupta ratione*, laborantibus patere; Sed omnes et singuli *Rationis* corruptionem patiuntur, non debent ergo *Oracula Sacra* lingua peregrinâ captiva teneri, nec populus ab iisdem arceri.

XXXIX. *Revelatio* est cognitio *Supernaturalis*, tantum superans *Rationem*, quædam miraculum *Naturæ* vires transcendit; Quum igitur *Revelatio* sic quadam tenus *Miraculosa*, non est temerè *fides* adhibenda iis, qui *Inspiracionem* ja*lli*tan; Nam 10' qui sic *Illuminati* videri volunt, *Rationem* quæ *inpiratio* ab *Impostura* distinguunt refugiunt, et temnunt; 20. *Imaginationis* æstu abrepti, insomnia

pro inspirationibus obrudunt, ut *M. Teresa*, quæ alleverabat sc. *S. S. Trinitatis* personas vidisse: Deinde omnes creaturas, omniumque hominum dicta, facta & cogitata, in essentia sua tanquam in chrystallo ipsi ostendisse: Et *A. Bouignon* fingebat, DEUM sibi disterè revelasse *Cartesianum* errorem esse omnium in Mundo haec resum pessimam & maximè execrabilem, imò esse ipsissimum Atheismum explicitamque DEI rejectionem: Et 30° afflatus suos Scripturis æquant, & tamen nulla alia *illuminationis* luce adducunt indicia, præter nudam ipsorum assertiōnem. Quum ergo nulla externa profertunt indicia, & internam, quam præ se ferunt, evidentiam, nobis intueri non licet; nulla suadet ratio, aliter de illorum afflatis, quam de illusionibus pronunciandam esse, nam ut *S. Puffend: de Cor. Pol: cum R. C.* Alii divinos quodam insinuatus captarunt, ac quicquid vel morbo affecta mens, vel stupida ignorantia, vel composita in etatis nequitia suggestit, pro oraculis & vivendi regulis sibi suique similibus venditārunt.

X L. *Revelatio ea pandit, quæ sunt supra Luminis naturalis sphæram, & Fides est Ratione superior & Perfectior, perfectius autem nequit ab imperfectiore comprehendendi: Ratio ergo Humana, nequit Revelationem comprehendere; sed in Religione revelata agnoscenda sunt Incomprehensibilia, i. e. Mysteria, quæ Rationi sunt impervia: Nam DEUS, cuius Existens & Perfectionibus, tanquam basi, omnis innititur Religio, est incomprehensibilis: Omnis igitur *Revelations* fundamenta convellunt Socinianos, degener *Arrianorum* propagos, dum nihil in Religione admittunt, quod angustæ Rationis modico non metantur & comprehendant; siveque *S. S. TRINITATIS* mysterium repudiant: *Revelationis* etenim non est *Rei Revelatae* probabilitatem & evidētiā, sed tantum *Revelations* Authoritatem expendere, quæ si rata fuerit, proscribendi sunt scrupuli; Et intellectus, relieto nocturno *Rationis* duce, Moridianum *Revelations* *Solem* sequi debet, & *Ratio* est captivanda in obsequium *Fidei*. Nulla autem inter *S. TRINITATIS*, aut quodvis aliud in *Rel: Rev:* mysterium intercedit *Contradicō*, licet insuperabiles in suo conceptu involvat difficultates, quæ exinde oriuntur, quod homines impotentes nimio vel curiositatis vel superbiæ cæstro percipi, in iis, quæ *DEUS* nos celare voluit, supra quod *Revelatum* est sapere, & rem suā naturā *Incomprehensibilem*, urpate infinitam, puniilis suis facultatibus comprehendere, ambiunt. Quum, ut ait *Hilarius l. A de Trin:* non subeant *Ingenia nostra*, in *Cælestem scientiam*, neque *Incomprehensibilem* virtutem, sensu aliquo *Infirmitas nostra* concipiet.*

X L I. *DEUS* cuncta condidit, ut originis Authorem adumbrarent, In singulis ergo rebus, conspicue fiant perfectiones Divinae; Et *Mundus* *Materialis Numinis* omnipotentiam, sapientiam &c. vividissime pandit. A continuis *Corporum* in sensu nostros actionibus, opportuna admodum eadem cognoscendi anima, nobis concessa videtur: Sed si quis *Veterum* multiformem evolverit *Physicam*, verissimum ecomperiet illud *Ciceronis l. 3. de Nat: D.* nihil tam absurdum, quod aliquis non dixerit *Philosophorum*: Et qui *Recentiorum* expenderit *Hypotheses*, eos

cos ambitiosè nimis anhelantes *Systemata*, & generalia principia nondum satis explorata, avidè arripentes, Conjecturas si non inanes, saltem incertas orbi obtrusisse, deprehendet. Nec tamen spēnenda, aut pro incerta penitus habenda est *Physica*, i. e. scientia corporum: Nam in illa duo sunt, toto Cœlo diversa, nempe *Phænomena*, i. e. Vires & effectus corporum; Et *Rationes*, vel cause naturales omnium *Phænomena*: Illa adeò sunt certa & obvia, ut accuratam tantum exigant observationem, & eorundem notitia est, quæ *Historia Natura* dicitur; In qua Soc: Reg: Lond: Malpig: Redi: Smammera: Grew: &c. operam fælicissimè collocarunt; Et unde *Medici*, aliqui *Natura* *Curiosi*, utilissima generi humano hausere inventa. Sed *Rationes* omnium qui in Mondo certantur effectuum, generalia exigunt principia, quæ licet non lateant, ut *Du. Hamel*, *Conf. P. V.* & *N.* altius in naturæ occultis quasi defossa, quam ut ullâ curâ vel cogitatione etui possint, majorem tamen exigunt experimentorum, cōpiam, quam adhuc sperare æquum est, quum *Philosophia Experim*: vix fuerit per dimidium unius seculi exculta: Et licet experimenta, & certa supppterent principia, raro tamen magna illa oriuntur ingenia, quæ *Natura* fabricam ab ovo cruele valent. *Cart. integrum* ex novis principiis molitus est *Physicam*, Quam licet veritati non uisque quaque congruam, *Candidati*, ut præstantissimam, orbi adhuc cognitam, amplectuntur. *Copernicam* explicandi ratio, nulli fæliciter cessit; Nam, ut *Polan. sola fides* docet mundi ~~ex~~ *creationis*: Et vera ac certa creationis cognitio non acuminî mentis humanae, sed Luminis Divino, non rationi, sed *Revelationi* accepta est ferenda. *Systema Copern.* nec phænomenis impar, nec rationi vel fidei discors. Nulla hucusque prodiit Terra nostræ *Theoria*, quæ motus *Legibus*, & *Phil. Nat.* principiis congruit. Nec mirum *Theorista* magnis exciditie auis, dum Mundi Originem & Catastrophen Mechanicè explicare nititur; Quum Miraculosi hi effectus sunt in DLI omnipotentiam, & non Naturæ Vires & Leges, refundendi. *Tho. Burnet* in *Theorie* vindicias, ita *S. Scripturas* eneravavit, easdem in Allegorias & fabulas vertendo, ut nihil ex iis adduci queat quod n. quam ejusmodi artibus eludi non possit. *Whiston*, *Neutono* quæn *Mosi* additior videtur: Et dum utriusque defectus monstrat *Io. Keil*, integrum tom veterum tum recentiorum Philosophorum gentem minus humaniter, nedum reverenter, tractat.

Ad *Phil. Nat.* *Systema* formandum *observationes* & *calculationes* sunt omnimodo necessariae: Nam sicut observando naturæ vires & *Phænomena* investigantur, Ita sine *Aritm* & *Geom* cognoscere nunquam possumus, num utra inter causam & effectum sit proportio; Sectionum conicarum, nempe triangularis, Circularis, Parabolicae, Hyperbolicae & Ellipticae explicaciones, & in planis sciereris in unum; ut & *Hypothesis*, *Ptolem.* *Copern.* & *Tych.* & denique *Sphaera Copern.* ut iusque *Globi* partes & usum; In ipsa diatriba monstrabant (cum bono DEO) C A N D I D A T I

Vitari non potest reprehensio nisi nihil scribendo. *Cic.*

F I N I S.

